

**Y. Mimar Işılay TEKÇE'nin
Doktora Tez Çalışmasına İlişkin Rapor
18 Ocak 2010**

A. BIÇIME İLİŞKİN ANALİZ VE DEĞERLENDİRME

1. Çalışmanın Bölümleri

Aday tarafından hazırlanarak değerlendirmeye sunulan doktora tez çalışması 6 bölümden oluşmaktadır.

1. Bölüm'de, çalışmanın arka planı, problemin tanımı, çalışmanın amacı ile kapsam ve sınırlamalarına yer verilmiştir.
2. Bölüm'de, tezin metodolojisi üzerinde durulmaktadır.
3. Bölüm'de, performans ölçümü ve buna ilişkin yaklaşımlar ile bu bağlamda konunun inşaat sektöründeki konumu ele alınmıştır.
4. Bölüm'de, aday tarafından tez kapsamında geliştirilen“çok kriterli performans ölçüm modeli” nin teorik düzeyde formülasyonuna yer verilmiştir.
5. Bölüm'de çalışmanın bulguları ve analizler açıklanmaktadır.
6. Bölüm'de, araştırmanın sonuçlarına yer verilmekte ve bu sonuçlar değerlendirilmektedir.

2. Çalışmada Ele Alınan Problem

Çalışma kapsamında ele alınan problem, incelenen metinden, *“Türkiye’deki inşaat firmalarının firma düzeyindeki performansının ölçümüne yönelik çalışmaların ve bu çalışmalarda kullanılabilecek, ülkedeki inşaat sektörü ve firmaların yapı ve özelliklerine uygun, bu açıdan diğer yaklaşım ve modellerden farklılaşan, yetkin ve tatminkar bir modelin eksikliği sonucunda yaşanan yönetimsel sorunlar”* olarak algılanmıştır.

3. Problemin Çözümüne Yönelik Mevcut Çalışmalar

Çalışmanın 3. Bölümü'nde genel anlamda “performans ve performans ölçümü” konusundaki çalışmalar ele alınarak, konunun inşaat sektörü dışındaki ve sektördeki boyutları uluslararası literatürdeki çalışmalar referans verilerek incelenmiştir.

Konuyla ilgili olarak, yurtiçindeki az sayıda çalışmanın varlığına işaret edilerek, ülkemizdeki inşaat sektörü ve bu sektördeki firmalar açısından belirtilen problemin çözümüne yönelik olarak ortaya konan çalışmaların yetersizliği ve bu alandaki literatürün eksikliği vurgulanarak, bu çalışmaya neden ihtiyaç duyulduğu ortaya konmuştur.

4. Çalışmanın Hedef ve Amaçları

Çalışmanın hedefi aday tarafından, “inşaat sektöründeki firma düzeyinde performans ölçümüne yönelik bir modelin geliştirilmesi; bu hedefe ulaşmak için gerçekleştirilmesi gereken amaçları ise (objectives) ana hatları ile;

a) ölçüme yönelik uygun bir metodun,

b) ölçüm için kullanılması uygun olacak anahtar performans göstergelerinin,

c) bunların ağırlıklarının belirlenmesine yönelik alan çalışmalarının,

yapılması şeklinde ifade edilmektedir. Sözü edilen amaçlar, araştırmanın 1.5. Bölümü olan “Araştırmanın Organizasyonu” başlığı altında verilmiştir.

5. Çalışmada İzlenen Yöntem

Belirlenen problemin çözümüne yönelik olarak “çok kriterli performans ölçüm modeli” olarak tanımlanan bir model geliştirilmesi hedeflenmiş, bu modelin geliştirilmesinde yöntem olarak “sektördeki firmaların yöneticileriyle görüşme” yöntemine başvurulmuş, alınan yanıtlar istatistik modellerle değerlendirilmiştir. Performans ölçüm modelini oluşturan parametre ve ağırlıkları bu yöntemlerle belirlenir ve geçerlilikleri test edilirken, model kapsamında önerilecek hesaplama modeli açısından literatürdeki yaklaşımlar sistematik olarak incelenmiş ve Analitik Hiyerarşi Süreci yaklaşımı alternatifler arasında en uygun yaklaşım olarak belirlenerek, önerilmiştir.

6. Çalışmanın Kapsam ve Sınırları

Çalışmanın giriş bölümünde, “1.4 Tez Çalışmasının Kapsam ve Sınırlamaları” başlığı altında, çalışmanın “Türkiye”deki inşaat firmalarının “firma düzeyindeki” performans ölçümü sorunu ile ilgilendiği ifade edilerek, çalışmanın kapsam ve sınırları net olarak ortaya konmuştur.

7. Çalışmada Yararlanılan Kaynaklar ve Referansların Yeterliliği

Çalışma kapsamında, hemen tüm bölümlerde gerek çalışmaya ilişkin teorik altyapının kurulmasında, gerekse yönetime ilişkin olarak ihtiyaç duyulan literatürün son derece ayrıntılı, amaca uygun ve yeterli biçimde incelendiği, içselleştirildiği ve aktarıldığı gözlenmiştir.

Toplam 430 referansın 64 tanesinin 2005 yılı ve sonrasında yayınlanmış görece yeni kaynaklara ait olduğu tesbit edilmiştir. Referansların kapsamında yurtdışı çalışmaların yanı sıra, yurtiçinde gerçekleştirilmiş, az sayıda da olsa, belirli çalışmalara erişildiği; ülkemizdeki konuyla ilgili kurum ve kuruluşların bilgilerine ulaşıldığı anlaşılmaktadır.

B. ÖZE İLİŞKİN ANALİZ VE DEĞERLENDİRME

1. Çalışmada Ele Alınan Problemin Literatürdeki Yeri ve Önemi

Küresel ölçekte giderek artan rekabetin, ulusal sınırlar içindeki etkilerinin belirlenmesi; ülkemizdeki gibi diğer ülkelerde de inşaat sektöründeki firmaların, sınırların ortadan kalkmaya başladığı bu rekabet ortamında varlıklarını sürdürebilmeleri, ulusal ekonomiye verdikleri desteğin artması performanslarının doğru şekilde ölçülmesi ve elde edilen sonuçların sürekli yorumlanarak gelişmeye açık bir yapıyı benimsemeleri ile doğru orantılı bir nitelik arz etmektedir. Bu önemin farkında olan araştırmacılar uluslararası literatürde giderek artan bir biçimde çeşitli boyut (ürün, süreç, organizasyon) ve düzeylerde (sektör, firma, proje, işlem) “performans” konusunu ele almaktadırlar.

Çalışma, bu açıdan uluslararası literatürde önemi zaten bilinen ve giderek artan bir alanı ve bu alanda geçerli bir problemi ele alarak, bu probleme ilişkin olarak literatüre ve uygulamaya katkı yapmayı amaçlamaktadır.

2. Problemin Çözümüne Yönelik Mevcut Çalışmalar

Çalışma kapsamında da belirtildiği gibi, ele alınan problemin çeşitli yönlerine ilişkin olarak uluslararası düzeyde çok sayıda; ulusal düzeyde ise az sayıda çalışma yapılmıştır. Bu açıdan, ulusal ölçekte inşaat sektörümüzün, ele alınan problem açısından karakteristiklerini ortaya koymaya ve sektördeki firmaların ihtiyaç duyduğu, ülke koşullarına uygun bir performans ölçme modeline yönelik literatürde ve uygulamada ciddi bir eksiklik olduğu açıktır. Çalışma, bu yönüyle önemli bir eksikliğin giderilmesine katkıda bulunacak niteliktedir.

3. Çalışmanın Özgünlüğü

Ortaya konan çalışma, uzun zamandır genelde üretim ve özelde de inşaat sektörünün karşı karşıya olduğu bir probleme odaklanmış olması nedeniyle, uluslararası literatürde benzer konularda yapılmış çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Çeşitli yönleriyle bu çalışma, diğerlerinde ele alınan problemi ele almakta olup, bu açıdan bir özgünlük değerlendirmesi yapmak yanlış olur; çünkü problemin çözümüne ilişkin yerel/ulusal karakteristikler ile küresel ölçekteki çeşitli çalışmalarda elde edilebilen bulguların örtüşüp örtüşmediğinin belirlenmesi gerekmektedir. Söz konusu probleme ilişkin bulguların, küresel ölçekteki araştırmalardan elde edilenlerle benzerlik gösterip göstermeyeceği bilinmemektedir ve bu açıdan ele alındığında ülkemizdeki inşaat firmalarının performans ölçümü ve buna bağlı olarak firma düzeyinde aldıkları önlem ve davranış kalıplarının bilindiği/kestirilebildiği söylenemez. Çalışma bu yönüyle özgün ve değerli bulunmuştur. Tüm bu olumlu yönlerine karşın, tez kapsamında özgünlüğünün yeterli derecede vurgulandığını söylemek güçtür; bu açıdan ilgili bölümlerin gözden geçirilmesinde yarar görülmektedir.

4. Çalışmada İzlenen Yöntemin Tutarlılığı ve Uygunluğu

Çalışmada kullanılan alan araştırmasına dayalı olarak Türk İnşaat Sektörü'ne ait özelliklerin dikkate alındığı bir performans parametreleri seti ve bunlara ilişkin ağırlıkların belirlenmesi için uygulanan istatistik analiz ve değerlendirme araçları uygundur. Çok kriterli performans ölçüm modeli de amaçlar açısından uygun ve tutarlıdır. Performans parametrelerinin etkilerinin hesaplanmasında kullanılan anahtar performans göstergelerinin ağırlıkları için analitik hiyerarşi yönteminin bu yapıda çok kriterli ölçüm modeliyle bütünleştirilmesi de literatürde kabul görmüş bir yaklaşım olup, uygun ve tutarlıdır.

5. Çalışmanın Bilime ve Uygulamaya Katkısı

Gerçekleştirilen çalışmanın sonuçları, bu alandaki bilgi eksikliğini tümüyle ortadan kaldırmaya yetmese de önemli bir adım olarak değerlendirilmiştir. Ulusal düzeyde ve firma ölçeğinde performansın nasıl ölçülebileceği konusunun sektördeki firmalar tarafından ciddi biçimde sorgulandığı ve çözümler arandığı bir dönemde bu ve benzeri çalışmaların yol gösterici olacağı açıktır. Ulusal düzeyde inşaat sektöründeki performansın geliştirilmesine ve rekabet edebilirliğin artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesinde yine bu çalışmaların önemli katkısı olacağı söylenebilir.

SONUÇ

İncelenen çalışma, ana hatlarıyla gerek biçimsel, gerekse öz açısından bir doktora tezinin temel özelliklerini içermektedir. Kapsamlı bir literatür araştırması yapılmış ve konular derinliğine incelenmiştir. Tezin özgünlüğünü sağlayacak ana fikir ve bunun doğrultusunda ortaya konan bulgular özgündür.

Bu çalışmanın ürün (tez) açısından gözlemlenen başarısının yanısıra, belki bundan da önemli olan yönünün vurgulanması gerekir: araştırmacının bilimsel bir çalışmayı tüm yönleriyle başarılı bir şekilde gerçekleştirebilecek bir formasyonu edinmiş olduğu, gerek çalışmayı takdimi, gerekse tez çalışması süresince görüşmelerin gerçekleştiği tez izleme komitesi toplantıları kapsamında açıkça gözlenmiştir.

Bu analiz sonucunda varılan nihai görüş, bu çalışmanın mevcut haliyle doktora tezi olarak **KABUL EDİLEBİLİR** olduğudur.